

משלי פרק יא

1 (י) קטוב צדיקים תצל'ץ קרנה ובאב' ד רשעים רנה:

משלי פרק כד

2 (יז) בנפ' ל אויבך אויבך אל תשקח ובקשלו אל יגל לקנ:

(יח) קן יראה קן נק נרע בעיניו והשיב מעליו אפו:

3 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לט עמוד ב

+מלכים א' כ"ב+ ויעבר הרנה במחנה - אמר רבי אחא בר חנינא: +משלי י"א+ באבד רשעים רנה - באבוד אחאב בן עמרי רנה. ומי חדי קודשא בריך הוא במפלתן של רשעים? הכתיב +דברי הימים ב' כ'+ בצאת לפני החלוץ ואמרים הודו לה' כי לעולם חסדו, ואמר רבי יונתן: מפני מה לא נאמר בהודאה זו כי טוב - לפי שאין הקדוש ברוך הוא שמח במפלתן של רשעים, דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן: מאי דכתיב +שמות י"ד+ ולא קרב זה אל זה כל הלילה, באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא, אמר להן הקדוש ברוך הוא: מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני? - אמר רבי יוסי בר חנינא: הוא אינו שש אבל אחרים משיש. דיקא נמי, דכתיב ישיש ולא כתיב ישוש שמע מינה.

4 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ט עמוד ב

דאמר רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: מאה ושלוש פרשיות אמר דוד, ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים. שנאמר: +תהלים ק"ד+ יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה

5 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף י עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב: +משלי ל"א+ פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, כנגד מי אמר שלמה מקרא זה? לא אמרו אלא כנגד דוד אביו, שדר בחמשה עולמים ואמר שירה; דר במעי אמו ואמר שירה, שנאמר: +תהלים ק"ג+ ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה, שנאמר: +תהלים ק"ג+ ברכו ה' מלאכיו גברי כח עושי דברו לשמע בקול דברו ברכו ה' כל צבאיו...

6 ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה. שנאמר: +תהלים ק"ד+ יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה.

7 תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד א

דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוודק, שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל: שמונה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של פסח, ויום טוב הראשון של עצרת; ובגולה עשרים ואחד: תשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ושני ימים טובים של פסח, ושני ימים טובים של עצרת. מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן? דף י עמוד ב

8 כל יומא? דחג חלוקין בקרבנותיהן, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן. שבת דחלוקה בקרבנותיה לימא! לא איקרי מועד.

9 ראש חודש דאיקרי מועד לימא! לא איקדיש בעשיית מלאכה, דכתיב: +ישעיהו ל'+ השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, לילה המקודש לחג טעון שירה, ושארין מקודש לחג אין טעון שירה. ראש השנה ויום הכיפורים דאיקרו מועד ואיקדוש בעשיית מלאכה לימא! משום דר' אבהו, דאמר רבי אבהו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מפני מה אין

10 ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים? אמר להן: אפשר, מלך יושב על כסא הדין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה לפני? והא חנוכה דלא הכי ולא הכי וקאמר! משום ניסא. פורים דאיכא ניסא לימא! אמר רבי יצחק: לפי שאין אומרים שירה על נס שבחוצה לארץ. מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: והרי יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ הוא, ואמרינן הלל! דכתיב: עד שלא נכנסו ישראל לארץ - הוכשרו כל הארצות לומר שירה, משנכנסו לארץ - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה. רב נחמן אמר: קרייתה זו היא הלילא. רבא אמר: בשלמא

11 התם, הללו עבדי ה' - ולא עבדי פרעה, הכא הללו עבדי ה' - ולא עבדי אחשורוש? אכתי עבדי אחשורוש אנן. ולר"נ דאמר: קרייתה זו היא הלילא, התניא: משנכנסו לארץ - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה! כיון שגלו חזרו להיתירן הראשון.

12 תור אורח חיים סימן תצ

כל הימים של ח"ה וב' ימים אחרונים של י"ט קורין ההלל ואין גומרין אותו אלא כאשר כתבתי בהלכות ר"ח.....

13 בית יוסף אורח חיים סימן תצ

כל הימים של חול המועד ושני ימים אחרונים של י"ט קורין ההלל ואין גומרין אותו. כך מפורש בערכין פרק ב' (י). והתם יהבינן טעמא מאי שנא בחג דאמרינן כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל יומא. ושבלי הלקט (סי' קעד סט): כתב בשם מדרש הרנינו פרשת סוכה שהטעם שאין גומרין ההלל כל ימי הפסח הוא לפי שנטבעו המצריים וכתב (משלי כד יז) בנפול אויבך אל תשמח. ודין קריאת ההלל נתבאר בסימן תפ"ח ובהלכות ראש חודש (סי' תכב).

הטורי זהב (17) המצריים. אמר הקב"ה: 'מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים' שירה?!, וכיון שבוי אין גומרים אותו, על כן גם בחול המועד אין גומרים אותו, שלא יהא עדיף מיום טוב האחרון." (8 מ"ט 36)

(18) ואומר הפרי חדש: "בפרק ב' דערכין... דפסח אין הלוקין בקרבנותיהם" (ס"ג 3) במדרש, ובערכין יו"ד ב' הטעם, דפסח אין חלוק בקרבנות"

(19) ואומר הערוך השולחן, לאחר שהוא מביא את דברי הטורי זהב: "וזהו טעם על פי דרש. ועיקר הטעם: לפי שאין הימים חלוקין בקרבנותיהן... זה הטעם איתא בנכר"א" (א"ח ה')

(20) ואומר הפרי חדש: "בפרק ב' דערכין... דפסח אין הלוקין בקרבנותיהם" (ס"ג 3)

(21) ואומר הרב בעל התניא בשולחן ערוך שלו (א"ל) "לא תקנו חכמים לקרות ההלל... פסח... לא בחולו של מועד וימים טובים האחרונים... שקרבנות כל הימים הן שוין לקרבנות יום טוב הראשון, לפיכך כולן טפלים ליום טוב הראשון, ואין שום אחד מהן כמועד בפני עצמו... אבל נהגו כל ישראל לקרות ההלל בדילוג בחולו של מועד וימים טובים האחרונים כגון שנהגו בראש הרש"י ולכן דין ההלל בימים האלו הוא כדינו בראש חדש לכל דבר..." (א"ח ת"צ)

פ"י נ"ח: [ט] זמן חרותו. ונח' מהר"ל וי"א זמן שחתונו חסום שחתו טכית מלרים ונח' נכ"ג סי' תפ"ד וק"ס דל"כ הלל נחם למרי' משום חפשי ודי טובין כיס ח"ך נלמד זמן שחתונו על הטניפה עב"ל. ונלמדת לק"מ דווקא ההלל נלמד שירה לפי הקב"ה כלל. יש שחמח לפי ח"ך לומר חסום חפשי ודיי טובים כיס לכל לומר זמן שחתונו שיש בלמוד רשעים רבה ונלמדת לביד חילוק זה ס"ס ח' די. חממות לכן לומר כוונתו לומר כן ח"ך למחות כיס לכל מהכנינו לו זמן חרותו. ואם חל ויס הכנינו נשנה כולל ההלל' היוצרות וכן אם חל מילה נכנינו או נשתינו כולל מהכנינו כיוס ליבסה חמולר כיסב כללנו ומהכנינו ונ' נח"א: [ו] ולא נחמיה. ונ' כנכרי לחדוים מה שחלקים כלן לכן חול המועד של סוכות שחתונו י"ט נכרתי הספירה חפשי וחלוקים נמוסין חפרי ע"י ח"א: (22)

הלכות פסח סימן תצ (23)

תצ סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד. וכו' ט' סעיפים:

א' כיוס ב' קורין בפרשת אמור (א) שור או כשב (ב) עד סוף (ה) הענין ומפטיד קורא כמו כיוס ראשון ומפטיד במלכים בפסח דיאשיהו מוישלה המלך עד ואחריו לא קם כמוהו:

משנה ברורה (24)

(ב) עד סוף הענין. דהייט עד ודכב משה אם מועדי ה' וגו'. וכמח' הקפיד דעוב לעשות כיוס כ' נקטתה לזה דבר לזכר עתות חסום הכוא נמלה העו':

(25) ח"א ח"א: ד' כל הימים של חוש"מ ושני ימים אחרונים של יו"ט (ו) קורין ההלל ב"ר כ"ג כמו בראש חודש; (36) ח"א ח"א: ד' ד' (ו) קורין ההלל ב"ר כ"ג

וכו'. מפני שיום שני של פסח (ו) נענשו המלרים אמר הקב"ה מעשי ידי עופעין פס וחסם אומרים שבה לפני וכיון שח' אין אומרים אותו ע"כ נחמיה"ת ג"כ אין אומרים אותו שלא יהיה עדיף מיו"ט אחרון:

המהרש"א (26)

סי' חקלן קשה לתו שחבו לחדוים נכס המודש שאין לומר הלא כיוס אחרון של פסח חסום שאחר הקב"ה חפשי ודי טובים כיס וחסם לומר שירה (סנהדרין גט: תנילה י: ואי"י הכא אחרון מה"ך דלא אחר דוד הלל עד שירה נוספתו של רשעים נכס נכ"כ דערכין י"ט) אחרון טעם אחר דלקר אין לומר הלא כיוס אחרון דפסח חסום חלוקים נכרבותיהן ודריק:

27

שו"ת חוות יאיר סימן רכה

ואין להקשות על מדרש הרנינו שכתב דעל כן אין גומרים ההלל משום גמ' דמעשי ידי טובעים בים ממ"ש פ"ק דברכות שלא אמר דוד הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנא' יתמו חטאים וגו' דאין לומר דדווקא בשעת מפלה אין לומר שירה דא"כ כ"ש אגן דנגמר הלל כל ימי פסח ואפשר הואיל שהיה מפלתן בימים ההם בזמן הזה הוי שפיר שעת מפלתן א"ג י"ל דבשלמא הלל בשלימתו וכשגומרים אותו הוי שמחת אלהים כדרז"ל פרק כיצד מברכין על מ"ש גבי יין המשמח אלהים ואנשים אם אנשים משמח אלהים במה משמח אלהים כדרז"ל פרק כיצד מברכין על מ"ש גבי יין בניסוך היין וכתבו התוס' דמ"מ מצינו שירה בלי יין והוא תשלום הלל בעשיית הפסח והלל שלם דווקא שירה מקרי כדילפי רז"ל מקרא דהשיר יהיה לכם כליל התקדש חג וכן בפ"ט דפסחים צ"ה יליף מקרא זה דהלל אינו נהוג בפסח שני וכן קרו רז"ל ברכת יהללך ברכת השיר מש"כ מ"ש דוד הללויה בעלמא וכן מה דקרינן הלל בדילוג אין לפניו ית' שמחה הואיל שאינו בשלימות. ואע"פ שאומרים בו הודו לה' כי טוב כל"ח ורז"ל דרשו על בצאת לפני החלוץ הודו לה' כל"ח דע"כ נאמר שם כי טוב לפי שאין הקב"ה שמח וכו' מ"מ הואיל דקרינן ומדלגין אין לפניו ית' כאן שמחה שלמה. כ"ך נ"ל לתרץ לפי מ"ש במדרש הרנינו אבל לפי האמת נראה כמ"ש דדווקא בשעת המפלה כענין בצאת לפני החלוץ ויפה דקדקו רז"ל באותה שעה בקשו מ"ה לומר שירה מש"כ בתר הכי ומהרש"א הקשה קושיא הסמוכה בפ"ק דברכות והניחה בתימא יע"ש דדבריו מגומגמים ועמ"ס ש"פ אחד דיני ממונות. נ"ל. יאיר חיים בכרך +/מהגהות ב"ד/ במ"ש ואפשר מפני ששותק ע' תורה תמימה בשלח (אות ט), ומש"ש מפ"ק דברכות שלא אמר דוד הללויה ע' בידי משה בפתיחה ובצל"ח ברכות (י) ל"ר שקדמם המחבר+